

Костянтин Юрійович МЕЛЬНИК,

доктор юридичних наук, професор,

завідувач кафедри трудового та господарського права факультету № 2

Харківського національного університету внутрішніх справ;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8960-0234>

ДО ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ КОНТРАКТІВ ПРО ПРОХОДЖЕННЯ СЛУЖБИ В ПОЛІЦІЇ

Однією з підстав виникнення трудових правовідносин в Україні є контракт. Національний законодавець передбачив можливість застосування контрактів лише у випадках, передбачених законом (ч. 3 ст. 21 Кодексу законів про працю України). Для поліцейських така можливість передбачена законом України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 р. № 580-VIII, який містить окрему статтю, присвячену контракту про проходження служби в поліції, – ст. 63 «Контракт про проходження служби в поліції».

Частина 1 ст. 63 закону України «Про Національну поліцію» визначає контракт про проходження служби в поліції як письмовий договір, що укладається між громадянином України та державою, від імені якої виступає поліція, для визначення правових відносин між сторонами. Відповідно до ч. 3 ст. 21 Кодексу законів про працю України контракт є особливою формою трудового договору, в якому строк його дії, права, обов'язки і відповідальність сторін (в тому числі матеріальна), умови матеріального забезпечення і організації праці працівника, умови розірвання договору, в тому числі дострокового, можуть встановлюватися угодою сторін. Аналіз вищенаведеного дає змогу констатувати, що законодавче визначення поняття «контракт про проходження служби в поліції» є надто загальним та таким, що не містить чітких ознак даної правової категорії, які закріплені в національному трудовому законодавстві, зокрема не передбачені особливості змісту цього договору.

Частина 2 ст. 63 закону України «Про Національну поліцію» закріплює різні строки укладення контракту про проходження служби в поліції для певних категорій поліцейських, причому для окремих із цих категорій встановлена обмежена кількість їх переукладень. З цього можна зробити висновок, що законодавець розуміє контракт про проходження служби в поліції як вид строкового договору.

Контракт укладається з особами молодшого складу поліції, які вперше прийняті на службу в поліції; з громадянами, які зараховані до вищого навчального закладу із специфічними умовами навчання, який здійснює підготовку поліцейських; з керівниками та заступниками керівників поліції, територіальних органів, закладів і установ поліції та керівниками їх структурних підрозділів.

Вважаю певним позитивом встановлення виключно контрактної основи комплектування посад керівників та заступників керівників поліції, територіальних органів, закладів та установ поліції, а також керівників їх структурних підрозділів. Разом з тим, на мій погляд, не зовсім правильно обмежувати кількість переукладень контракту для окремих із вищезазначених категорій поліцейських, оскільки такий крок може зумовити розмивання професійного ядра та зниження ефективності діяльності відповідних органів поліції.

Частини 8 та 9 ст. 63 закону України «Про Національну поліцію» передбачають, що контракт про проходження служби в поліції укладається на підставах і в порядку, визначених Міністерством внутрішніх справ України. Типову форму контракту затверджує Міністерство внутрішніх справ України.

Нині зазначені питання регламентує наказ Міністерства внутрішніх справ України «Про затвердження Типової форми контракту про проходження служби в поліції та Порядку укладання контракту про проходження служби в поліції» № 89 від 03.02.2017.

Аналіз змісту Типової форми контракту про проходження служби в поліції (далі – Типова форма контракту) засвідчив, передусім, розуміння нормотворцем трудо-правової природи проходження служби в поліції. Для мене як для вченого, який системно обстоював позицію, що відносини з приводу проходження служби в правоохоронних органах є трудовими правовідносинами, особливо приємно, що нормотворець визнає це у п. 3 Загальних положень Типової форми контракту, передбачаючи норму наступного змісту: «Трудові відносини Сторони

2 розпочинаються з дня видання наказу про призначення на посаду». Дана теза обстоювалася мною у всіх моїх працях і нарешті знайшла своє закріплення в нормативно-правовому акті.

Слід звернути увагу на певні термінологічні розбіжності у Типовій формі контракту та законі України «Про Національну поліцію». Так, розділ III Типової форми контракту має назву «Робочий час», однак у змісті розділу застосовується термін «службовий час». До речі і закон України «Про Національну поліцію» оперує терміном «службовий час» (ст. 91). Розділ IV Типової форми контракту має назву «Оплата праці та соціально-побутове забезпечення Сторони 2». Як можна побачити, нормотворець тут уточнив, що йдеться саме про громадянина України (майбутнього поліцейського), оскільки саме він є Стороною 2. Однак тоді і попередній розділ повинен містити у назві вказівку на Сторону 2, оскільки робочий час встановлюється також лише для цієї сторони трудових відносин. Також відзначимо, що у змісті розділу IV Типової форми контракту застосовується термін «грошове забезпечення», а не «оплата праці», як у назві розділу. Крім цього, ст. 94 закону України «Про Національну поліцію» має назву «Грошове забезпечення поліцейських». Виходячи з вищезазначеного вважаю за необхідне привести термінологію Типової форми контракту до вимог закону України «Про Національну поліцію».

Взагалі ж аналіз змісту Типової форми контракту обумовив висновок про те, що переважна більшість її приписів відсилає до норм закону України «Про Національну поліцію» та інших актів законодавства України. Єдине, що може встановлюватися контрактом про проходження служби в поліції у договірному порядку, це трудові відносини на той чи інший строк, однак лише у межах норм закону України «Про Національну поліцію».

Одержано 01.11.2017

УДК 159.9

Наталія Едуардівна МІЛОРАДОВА,

кандидат психологічних наук, доцент,

професор кафедри педагогіки та психології факультету № 3

Харківського національного університету внутрішніх справ;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0716-9736>

ПЕРІОДИЗАЦІЯ ТЕОРЕТИЧНИХ ПОГЛЯДІВ НА ПРОБЛЕМУ ПРОФЕСІОГЕНЕЗУ ОСОБИСТОСТІ ФАХІВЦЯ

Історія розвитку вчень про професіогенез – це генеза становлення загальнонаукової тенденції вивчення проблематики професійного розвитку та саморозгортання особистості в межах якої на сьогодні сформувалися окремі «фахові» теоретичні і прикладні школи професіогенезу. Представниками цих шкіл розробляються технології розвитку фахівців-професіоналів відповідних професійних груп.

Проведений нами ретельний аналіз загальнонаукової тенденції вивчення проблематики професійного становлення особистості в межах зарубіжних та вітчизняних наукових підходів дозволив виділити п'ять основних періодів розвитку теоретичних та практичних поглядів на проблему професійного розвитку фахівця:

Перший період (до епохи Відродження XIV–XVI ст.). Для цього періоду характерним є накопичення знань та досвіду стосовно необхідності трудового виховання та особливості професійної підготовки молоді для конкретного ремесла.

Другий період (з епохи Відродження XIV–XVI ст. до кінця XIX ст.) Ознакою зазначеного періоду є зростання ідей про трудове виховання і професійну підготовку дітей та молоді, акцентування увагу на взаємозв'язку загальної та професійної освіти. Ця епоха пов'язана з іменами Ж.-Ж. Руссо, Д. Дідро, А. Л. Лавуазьє, І. Песталоцці та ін., які акцентували увагу на залученні підлітків до того чи іншого ремесла, визначали активну позицію самого вихованця у виборі інструментів та видів діяльності.

Третій період (з кінця XIX століття до 30-х років XX ст.). Ознакою початку XX століття стало зростання актуальності проблеми професійного становлення. Промислова революція привела до виникнення ринку праці та нових професій.